

حاج مصعب التجار - این تصمیماتی که در حق شیخ محمود گفته میشود همه افواهی است و باید رسیدگی شود و اما در مسئله تویضانه هم که بکسی اذیت نرسانند ولی در استنطاق حرفی نیست و باید استنطاق و معا که بشود تا تصحیر و عدم تصحیر معلوم گردد.

رئیس - فردام مجلس است و مطرح مذاکره هم مسئله تقشیش تذکره است و آقا سید مهدی هم مرخصی گرفته موقتاً می روند برای بستن سد سازه اطلاها بمجلس عرض شد.

مجلس ختم شد

مذاکرات روز پنج شنبه است و سیم شهر صفر المظفر دارالشورای ملی

مذاکرات روز سه شنبه ۲۱ را آقامیرزا مرتضی قلیخان قرائت کردند.

آقا سید عبدالحسین شهشانی - جناب آقا شیخ اسمعیل وکیل قایمات میباشد و اعتبار نامه ایشان هم در کمیسیون انتخابات ملاحظه شده در کمال صحت و اعتبار بوده و تصویب شده است.

رئیس - انشاء الله مبارک است امیدواریم که بخدمت بزرگ برای ملت موفق شوند (عموم و کلا نیز تبریک گفتند) در این موقع راپورت کمیسیون مختلطه از اعضاء کمیسیون خارجه و مالیه در باب تأسیس اداره تقشیش مستقلاً برای عمل تذکره که سابقاً هم در مجلس قرائت شده بود خوانده شد خلاصه اش این بود که اعضاء کمیسیون بدو از لزوم عدم لزوم این اداره مذاکرات زیاد و دقت کامل کرده لزوم آنرا تصویب و پس از آن در این که آیا این اداره تقشیش تذکره بطور مقاطعه یا بطور امانی و اداره شخصی که داوطلب شده این اداره را دایر نماید داده شود مذاکرات زیاد شده بعد از تحقیقات کامل چون میزان عمل کرد تذکره بواسطه بی ترتیبی که داشته ممکن نبود بطور صحت معلوم شود که مقاطعه داده شود اعضاء کمیسیون بطور امانی و اداره بودن را تصویب کردند و شخص داوطلب در این صورت سی و پنج هزار تومان مخارج معین و بر آورد کرده بود اعضاء کمیسیون پس از رسیدگی و نهایت دقت مخارج را در حالی سی و دو هزار تومان تصویب نمودند که پانزده هزار تومان آن در جزو کمرک است و حالا هفده هزار تومان علاوه میشود.

احسن الدوله - در اینجا که خرج را معین کرده اند آیا بیخیزم دخل آن چیست حالا که این اداره تقشیش تذکره در جزو کمرک است دخل آن معین است پس باید این شخص هم دخل را معین کند اگر فقط خرج تراشی است که فایده ندارد مقصود از زیاد عایدات است که باید معلوم شود.

حاجی محمد اسمعیل آقا - آقامیرزا احمد خان که داوطلب است این اداره را دایر نماید اظهار داشت که مازاد از ماخذ و عمل کرد تذکره پارسال تومانی دوهزار بجهت مخارج این کار بمن بدهند چون اعضاء کمیسیون بواسطه بی ترتیبی عمل تذکره نتوانستند درست تفکیک نموده و میزان را معین نمایند گفتند لابد مازاد دوسه مقابل این خواهند شد زیرا اینطوریکه میرزا احمد خان از مازاد تومانی

دو هزار میخواهد یقیناً با این سی و دو هزار تومان مخارج مقایسه کرده است - این ملاحظه کمیسیون تصویب نمود که همان سی و دو هزار تومان مخارج داده شود به طور امانی و اداره باشد.

آقامیرزا مرتضی قلیخان - در کمیسیون آن روز در این باب مدعا لایحه شد البته منع این مدار بیشتر از آن وقت خواهد بوده تقشیش باشد زیرا وقتیکه مفتش باشد دزد بگیر خواهد بود اما امروز نمیشود این دختر را معین کرد مثل اینکه سه ارادن فغانی راه میخواهد دایر کرده از آن اب بیرون بیاورد نمیتواند دخل آنرا معین نماید سربصورت تخمین از دوازده تا بیست و هفت هزار تومان معین شده که از نبودن مفتش چقدر ضرر دارد آمده درین شخص داوطلب حاضر بوده بهمن مراد دیون نسد ولو صحیح همان است که موجب صحیحی باید باشد که درست رسیدگی شود و چون سواجب بقدر لایحه میدهند مجبور باشد هر سید بی باقی و در باب مخارج و مواجب اجراء جزء بجز رسیدگی شده و آنچه لازمه مدافعه بوده بعمل آمده فقط در انجمن مر لژی شان که در اینجا دایر خواهد شد می الجمله زیادتی ملاحظه شد این بوده فرار دادند سه هزار تومان از مخارج آنجا نرسود بقیه پند هلی العجاله اشکالی ندارد و در تمام جزئیات در کمیسیون مذاکره شده و رسیدگی کامل بعمل آمده است.

وکیل التجار - عدل مقاطعه در این که صحیح نیست مسلم است و علاوه آقا یانیکه خارجه رفته ربط دارند میدهند وقتی که مقاطعه شد یک تذکره بدست بعضی از رعایای خارجه که در این اوخر پیدا شده اند و مرتکب بعضی کارها میشوند که تولید اشکال خواهد کرد پس بترتیب اداره باشد بهتر است منتهی آن است که متیاب دقت و احتیاط قرار بگذارند مازاد مخارج از مازاد عایدات داده شود.

احسن الدوله - بنده عرضی ندارم ولی این اداره تقشیش که شما میخواهید ترتیب داده و دایر نمائید یقیناً اجزاء آن با بقدر اجزاء کمرک نخواهند بود و سالها این اداره که در تحت ریاست کمرک بوده اگر بخواهید آن اقتدار را باینجا بدهید سالی پنجاه هزار تومان مخارج بجائی نخواهد رسید زیرا که نامورین زیاد لازم دارد که جلوگیری نماید از تقلبات.

موتمن الممالک - تقریباً چهار ماه است که در کمیسیون خارجه و مالیه این مسئله مذاکره شده و بجهت نبودن همین مفتش عایدات دولتی از تذکره چند برابر کسر شده اگر سابق صد هزار تومان بود حالا خیلی کمتر شده و اینکه گفته میشود در جزء کمرک باشد این اداره مخصوص پسمانین سرحدی نیست بلکه از برای کسانی که در خارجه مقیم هستند لازم است که مفتش باشد در این صورت اداره تقشیش مخصوصی دایر شود بهتر است.

وکیل الرعایا - کمرک آن قوه که دارد از دولت است و این اداره هم بهمان قوه دولت کار میکند نه اینست که کمرک از خود قوه داشته باشد و چیزی که از هم لازم تر است همین اداره تقشیش است و همان طور که در کمیسیون گفتند بهترین است که اداره باشد و مواجب بگیرند و یکروز هم تاخیرش جایز نیست.

حسن علیخان - بنده میخواستم عرض نمایم این اداره تقشیش که از آن گفتگو و مذاکره میشود بنده یک چیزی از او میفهمم و او این است که یک سرچشمه عایدات مملکتی ما را میخواهند تقشیش داشته باشد که تماماً عاید دولت شود حال بنده عرض میکنم اگر این تقشیش مخصوص وزارت خارجه باشد قانوناً خلاف است زیرا که ما باید یک سه شصت تقشیش داشته باشیم که تمام مالیه ما را تقشیش نماید اما در باب تذکره که راجع بخارج مملکت است وقتیکه تمبری فرار داده و برای سفرا و قونسولها فرستاده شده یا کمال خوبی اداره میشود هیچ ممکن نیست تقلب نمایند و البته یک اداره تقشیش هم برای کلیه عایدات مملکت لازم است.

وکیل التجار - این تمبر که گفته میشود برای سفرا فرستاده بشود صحیح است این برای رعایای مقیمین در خارجه است ولی بعضی ترتیبات است که بنده مسبق هستم که باز محتاج بتقشیش است مثلاً تذکره یکساله میدهند و تمبر کمتر میچسباندند باید یک مفتش سیار باشد ببیند که تمبر تذکره ها درست چسبیده شده است یا نه و ملتفت باشد که تقلب نشود

اسدالله میرزا - بملاحظه اینکه حالا مفتش از ای کلیه مالیه لازم داریم پس بگوئیم این یکی لازم نیست این معنی ندارد و اگر اذیت گرفته شده که تا آن اداره تقشیش کل دایر شود این یکی دایر شود ضرری ندارد اینکه گفتید تمبر بدهید تمبر میدهند ولی آن تمبر را هم تقلب میکنند و این اداره تقشیش در کمیسیون تصویب شده که باید دایر باشد اما اینکه آیا بطور امانی باشد یا اینکه بطور مقاطعه حالا باید بدانیم که تصویب میشود یا نه.

سیدالحکما - این مطلب راجع بوزیر امور خارجه است باید ایشان حضور داشته باشند تا گفتگو شود.

میرزا مرتضی قلیخان - بلی در این موضوع وزیر امور خارجه و وزیر مالیه هر دو نوشند که لازم است و این اداره فیر از ادارات سابق است باید در شصت و دو نقطه نظارت و مفتش داشته باشد اینکه تا حال عمل تذکره مانکت کرده است بعلت نداشتن همین مفتش است و باید دایر شود و آن اداره تقشیش کلی هم وزیر مالیه مشغول است و امیدواریم که آن هم دایر شود و این هم یکی از شبات آن بشود.

سیدالحکماء - عرض بنده اینست که وزارت امور خارجه معین نماید که در کدام یک از این ترتیبات صرفه ملت منظور میشود مقاطعه یا بطور اداره بجهت ملت صرفه دارد بیان نمایند تا بان طور معمول شود.

رئیس - وزارت امور خارجه توضیحات خود را داده است حالا باید مجلس رای خود را بگوید

آقامیرزا محمود - تمام این ترتیبات که گفته شد از اول بطور صحیح مذاکره شده و در بودن اداره تقشیش که برای تذکره لازم است حرفی نیست حالا فقط حرف در مخارج آنست که آیا بطور امانی باشد یا مقاطعه آنهم باید وزیر مالیه حضور داشته باشد.

وکیل الرعایا - آنچه که راجع بوزارت مالیه و خارجه کمیسیونها است در این لایحه که تقدیم به مجلس شده درج است و اگر خود آن شخص داوطلب هم تمسکات که این تذکره تفاوت دارد ماو کلا باید

بدانیم که ده مقابل ازاين ميزان تفاوت دارد و لزوم چنین اداره شبه ندارد پس خوب است بفرمایید رای گرفته شود .

آقا شیخ محمدعلی - بعضی از مطالب هست که راجع بکمیسیون میشود و آنها در جزئیات آن رسیدگی میکنند و بعد از رسیدگی و تعیینات تصویب میکنند آنوقت راپورت کلیه آنرا به مجلس میدهند ما تا آن صورت جزو اندانیم نمیتوانیم رای بدهیم مخارج این اداره نقشش در سابق جزو گمرک بوده پانزده هزار تومان بود حالا سی و دو هزار تومان شده است مایه بدانیم که آن مخارج چه بوده و حالا چه میشود تا آن صورت جزو را ندانیم نمیتوانیم رای بدهیم .

اسدالله میرزا - هر چه سعی کردیم که صورت صحیحی از بابت عمل کرد تذکره بدست بیآوریم ممکن نشد و بد بختانه بنظر بنده طوری این مسئله مشکل است که شاید تا یک سال دیگر هم ممکن نباشد که عمل نکرد تذکره بطور صحیح معلوم شود لهذا مقاضیه را کسبسیون تصویب نکرد که از ما زاد تومانی دو هزار بر دارد اما اینکه جناب آقا شیخ محمد علی گفتند که مخارج این کار سابق پانزده هزار تومان بوده حالا سی و دو هزار تومان است باید صورت جزو آن مخارج معلوم شود بنده عرض می کنم این مسئله سابق در تحت اداره گمرک بوده و اینقدر مواجب لازم نداشت و علاوه در همه جا مأمور نبود و در خارج هم مأمور نبود پس حالا که این ترتیب قرار داده میشود که رسماً اداره دائر شود البته باین اندازه خرج دارد و عایدات تذکره هم زیاد خواهد شد .

آقا میرزا مرتضی قلیخان - این طور که آقا شیخ محمد علی گفتند تقریباً تمام کمیسیونها را ابطال کردند بنده می است هر چیزی که راجع بیک کمیسویی میشود اعضاء آن کمیسیون تا در تمام جزئیات آن مذاقه کامل نکنند تصویب نمینمایند و البته اعضاء کمیسیون هم محل اعتداد مجلس هستند و علاوه این لایحه در چندی قبل به مجلس آمده است قرائت و مذاکرات لازم شده آنوقت راجع بکمیسیون شد کمیسیون هم ملاحظاتی خود را کرده است دیگر جای ایرادی نیست .

رئیس - در اینکه تمام و کلا حق دارند از تمام جزئیات مطالب مستحضر باشند حرفی نیست شما حق اعتراض ندارید همینطور که اعضاء هر کمیسویی باید از ترتیب جزئیات کار بموجب باشند هر یک از و کلا هم حق دارند از جزئیات مطالب و کار کمیسیون هاس و ق شوند .

وکیل التجار - این پانزده هزار تومان فقط برای بعضی مفتشین بود ولی حالا در محل هائی که مفتش می گذارند خرج دارند و اداره مرکزی خرج دارد و مفتشین سیار خرج دارد این اندازه زیاد نیست و عمل کرد هم زیاد خواهد شد .

رئیس - البته نقشش تذکره دخل دارد اگر مواظبت کنند زیاده از این هادخل خواهد داشت .
آقا شیخ محمدعلی - آنطور که آقا میرزا مرتضی قلیخان صحبت کردند عرض میکنم بنده بکمیسیونها اعتراض ندارم ولی از و کلا میرسم که اجمالاً ترتیبات این مطلب را میدانند نه بطور تفصیل اگر جزئیات دفع و ضرر امری را ندانند رای دادن

در آن امر بعقیده بنده جهالت یا بیخیزه آخری خیانت بدست است .

معاذ السلطنه - همانطوریکه وکیل التجار در باب مخارج توضیح دادند بنده هم در خارج بوده مخصوص در خاک عثمانی خیلی بودم و عمل تذکره در آنجا خیلی بی ترتیب است باز در خاک روسیه بواسطه قانونی که جناب مشیرالدوله نوشته است یک اندازه ترتیب دارد اما در خاک عثمانی هیچ معلوم نیست بعقیده بنده این سی و دو هزار تومان را دولت قبول نماید صرفه بادولت است تا اینکه از مازاد تومانی دو هزار بردارد .

مخیر الملک - پس از آنکه گفته شد که صورت جزو خوانده شود اگر خوانده شده بود تمام شده و باعث سوءظن هم نبود .

آقا میرزا فضلعلی آقا - بعد از آنکه بنا باشد نقشش تذکره داشته باشیم باید اداره داشته باشد رئیس معین داشته باشد و با متعاضد دخل اجزاء را کم و زیاد کند و این ترتیب سی و دو هزار تومان در واقع مقاضیه است .

آقا میرزا آقا مجاهد - این سی و دو هزار تومان را که جزو عیزه صورت داده اند مواجب اجزاء است و مقاضیه نیست .

حاج سید عبدالحمین شهشانی - نقشش در همه کارها واجب است و در همه جا در تمام ادارات مفتش دارند و اگر در همه ادارات مفتش نباشد امورات بطور صحیح نخواهد گردید اما اینکه تاکنون در جزو اداره گمرک بوده بنده در بلاد خارج بوده ام گویا یک ثلث آنچه عاید میشود بدولت نرسیده و بعقیده بنده اینطور امانتی که سی و دو هزار تومان مخارج را بدهند صحیح نیست و نباید قبول کرد و بجهت بدست آمدن میزان عایدی تذکره خوب است تا یک مدتی همان تومانی دو هزار قرار دهند .

اسدالله میرزا - در سه سال قبل معاهده بین دولت ایران و انگلیس شد کمیسی از جزیره هنگام به قسم و از آنجا به بند عباس منته کنند و قرار شد که دولت ایران هفتاد و پنج هزار روبه بدهد و حالا چندی است این سیم متعده شده ولی هنوز سیم را بایران نداده اند و خودشان مغایره میکنند بیا اینکه هفتاد و پنج هزار روبه را گرفته اند و قرار بود بعد از تمام شدن سیم بایران واگذار کنند و خودشان هم حق مغایره داشته باشند ولی از قرائی کمی شوم اختیار سیم را بایران نداده اند خوب است وزیر امور خارجه بیایند توضیح بدهند و اسنادیکه دارند حاضر کنند که معلوم شود ترتیب چیست و صورت معاهده چه قسم است .

رئیس - خوب است وزیر امور خارجه با اسنادی که دارند صبح شبه در کمیسیون خارجه حاضر شده و آنها را ارائه دهد و بعضی توضیحات هم لازم است بدهند آنوقت شما بطور راپورت به مجلس اظهار دارید و گویا اینطور بد نیست .

اسدالله میرزا - بعضی مطالب است که باید در مجلس بیایند و توضیح بدهند (قرا شد روز شبه وزیر امور خارجه به مجلس آمده و در باب سیم تلگراف که تا بنده عباس متعده شده توضیحات بدهند و نیز در این موقع صورت جزو سی و دو هزار تومان مخارج که برای اداره نقشش تذکره بر آورد - رده بودند قرائت شد مباحثات و مذاکرات زیاد در این باب بعمل

آمد تر اینکه باید اندازه نقشش برای تذکره رسماً دائر شود آراء متنق بود ولی در - خصوص اینکه آیا بطور اداره وامانی بوده سالی سی و دو هزار تومان از بابت مخارج آن تصویب شده داده شود یا اینکه بطور مقاضیه بوده از مازاد عمل کرد تذکره تومانی دو هزار در داخله و سه هزار در خارجه بر دارند تردید رای بود و اعلییت آنرا بطور مقاضیه بودن را بجهت صرفه حاصل ملت و ذلت در عمل صلاح میدانست اما چون بعضی شرط ها داشت که قابل ذلت و ملاحظه بود لهذا قرا شد در مجلس دیگره مجرداً مطرح نگذارد شده و بطوریکه صلاح و صرفه است عمل ختم شود و شروع بمذاکره بعضی مطالب دیگر شد .

آقا میرزا مرتضی قلیخان - در باب مسیو پریم که مرخصی خواسته است که برود فرنگ و اینجا هم وکیل برای خود معین کرده در هیئت رئیسه مذاکره شده بصرف اجواب داده شد که باید مسیو پریم وکیل برای خود معین نماید مثل آن که مسیو نوز کرد و نیز رسماً این مسئله را باید وزیر امور خارجه به مجلس بنویسد این استرقه که از وزارت امور خارجه در این باب نوشته شده قریب باین (مضمون قرائت شد) که چون مسیو پریم برای معاسبات گمرکات از طرف مسیو نوز وکیل بود اینک می خواهد برود و دولت قرار داد او را فسخ نموده خواهش دارند که سفارش بانجنم رشت و انزلی نوشته شود که هنگام عبور اواز رشت و انزلی معانت و جلو گیری نمایند .

احسن الدوله - اینها که میروند آیا مواجبتشان قطع شده است یا میگیرند ؟
رئیس - نمیدانم باید دفع شده باشد کمیسیون مایه میداند .

آقا میرزا محمود - روزیکه مسیو نوز رفت در معاسبات و کالت بمسیو پریم داده است گویا مسیو پریم حساب را نبرداخته است و حالا آنها هم وکیل خود واگذار کرده است خوب است این مسئله از وزیر مایه تحقیق شود .

رئیس - پس خوب است این مسئله را بتوسیو بیوزیر مایه واگذار نمایند .

آقا میرزا مرتضی قلی خان - میرزا ابوالحسن خان که مرخصی گرفته بود سه ماهه برای رفع کسالت بفرنگ رفته که معالجه نماید حالا شرحی نوشته که اطبای آنجا تجویز کرده اند باید تا دو ماه دیگر در آنجا بماند که یکی رفع مرض شود حالا اگر از مجلس مقدس اجازه میدهند که دو ماه دیگر در آنجا بماند والا فوراً مراجعت خواهند نمود (اکثر تصویب کردند)
حسینقلی خان نواب - این مستشار که برای مایه آمده در فرانسه بسمت مفتشی معرفی شده خوب است که مقرر شود که او بحساب مسیو نوز رسیده کی نماید یا بودن مسیو پریم .

رئیس - خوب است همان بمصلاح دیدد وزارت مایه رجوع بشود هر طور که صلاح دیدند عمل نمایند .

امان الله میرزا - از قراریکه میشنوم تمام ملت از ما ناراضی هستند و میگویند که و کلا کار نمیکند و بنده ملاحظه می نمایم تمام تصدیرات باوزر است از زمانیکه مسیو نوز رفته تا اکنون در حساب اووز راه چه

انضامی کرده اند پس معلوم میشود تصویبات باوزار است و وکلا موردظمن واقع شده اند.

آقای میرزا محمود - باعتقاد بنده از طرف هیئت رئیسه بوزیرمالیه نوشته شود که تا چند روزی مسویریم بمسئله که مستشار وزارت مالیه بحساب رسیده گی کند و این مسئله خیلی اهمیت دارد دیگر در باب یوهای اشرافی سابقاً از وزارت مالیه صورت آن خواسته شده بود تا اکنون نفرستاده اند خوبست صورت این پول هم از وزارت مالیه خواسته شود.

وکیل التجار - ما هیچ نماینده از بابت این پول صورت بخواهیم زیرا که در باب این پول در زمان وزارت جناب ناصرالملک فقط مجلس رای داده که اگر تاینجه را تومان مخارج خیلی لازم باشد بردارند و پیش از این هم رای داده نشود علاوه تا اکنون هم در مجلس برای این وجه مخارجی تصویب نشده است پس باید معلوم کرد که این پول در کجا است و چه شده.

آقای شیخ محمدعلی - دیوئیت در این مملکت تشکیل شده یک هیئت مقننه که نماینده ملت است و یک هیئت مجریه که نماینده دولت است و کابینه های سابق و وزراء که تشکیل میدهند آنچه در این مجلس گفته میشود آنها جز الفاظ میدانستند و هیچ معنی از برای آن قائل نبودند کابینه حالیه هم که بهتر از تمام آن کابینه های سابق است چند مطلب از آنها خواسته اند تا اکنون هیچ عمل و اقدامی نکرده اند و در باب شیخ محمود هم که در تصویب او هیچ شک و شبهه نیست و در روز هم تمام و کلرای دادند که برود بدلیه نمیرود و نمرود میکند و این مسئله موجب تشویش ملت شده خوب است در این باب فرار صبحی داده شود.

(در این وقت کافندی از انجمن کاشانیان فریب بضمون ذیل فرائت شد) که تقریباً یکسال است اهالی کاشان از بی حالی مدبر السلطنه گرفتار شرارت و هرزه گی نواب حسین لوطی هستند و با خانه ها که خراب کرده و اموال مردم را بنارت برده و هر چه دفع شر او را از وزارت داخله در خواست کردیم اعتنا نکردند در حالیکه مردم کاشان از تمام جاها مظلوم تر و پادای حقوق خود از همه کس حاضر تر هستند حالا از فرار معلوم وزیر داخله میخواهند دفع فاسدرا نافسد بکنند مدبر السلطنه را معزول کرده و معتقد السلطنه را حاکم کرده اند در حالتی که بعضی ورود اورشته امور گسسته و ترتیبات کار بهم خواهد خورد و اهالی کاشان دیگر طاقت حکومت مستبد را ندارند استدعا از مجلس مقدس چنان است که یک نفر شخص مشروطه خواه صحیح از وزیر داخله برای حکومت آنجا خواسته شود و نواب حسین را بخواهند نادمه شر او از آنجا بشود و اهالی کاشان قدری آسوده باشند.

رئیس - باید بوزیر داخله رجوع شود.

وکیل الرعایا - این ترتیب را باید متروک داشت منور کسی که وارد کاشان نشده وظلمی از او بکسی رسیده چگونه چگونگی از او شکایت میکنند و برای چه ما این مسئله را پذیرفته بوزیر داخله رجوع کنیم من اگر تا بحال دزدی میکرده ام میکنند است از حالایند بکنند بلاولا که بوزیر داخله بگوئیم فلان را فرست بعد بگوئیم چرا کاشان منظم نیست خواهد گفت حاکمی که میتوانست آنجا را منظم نماید میخواستیم برستم نگذاشتید.

آقای میرزا محمود - عقیده بنده اگر ما وزیر داخله را مسئول میدانیم نباید در اجرائیات دخالت کنیم و باید باختیار خود وزیر داخله بگذاریم و اگر اعتراضی کنیم آنوقت ظلم خواهد بود.

آقای سید حسن قلی زاده - بنده عرض میکنم در سابق که مشروطیت در کار نبود وقت نوروز حکام را تغییر می دادند برای پر شدن کبسه صدر اعظم و حالا که دوره مشروطیت است باز از یکماه قبل می بینیم که حکام را تغییر میدهند پس ما ای چه اینجا نیستیم برای اینکه حقوق ملت را حفظ نکنیم اینجا آمده ایم نه اینکه بطوریکه گفته شد قانوناً بگوئیم وزیر مسئول است هر کسی را برای حکومت هر جا می خواهد معین کند و ما هم قبول کنیم و حرفی نزنیم الان در تمام روزنامه ها همه روزه مینویسند حکومت ما را تغییر میدهند و این همان ترتیب قدیم است و باید متروک شود و این نکته برای این است که یک نفر شخص شصت ساله جای یک نفر وزیر عالم نشسته و بهمان عادت قدیمه رفتار می نماید و ما باید حقوق ملت را حفظ کنیم نه اینکه عادات زمان استبداد را تقویت کنیم بلکه آنوقت اگر اهل یک جا بی از یک حاکمی تشکی میگردند اولیای امور یک اندازه رسیدگی میگردند حالا از فرار معلوم باید آنهم نباشد و ما باید از وزیر مسئول توضیح بخواهیم که حکومتها را چرا تغییر داده میدهند.

آقای میرزا آقا مجاهد - در روز صحت از شیخ معذوم شد و فرار شد برود بدلیه چنان رفت.

رئیس - بلی بنا بود برود و بعضی از وکلا اینجا بودند و بعد تلفون کردند که نمیرود حالا چه باید کرد.

آقای میرزا آقا مجاهد - بنده گمان کردم که شیخ محمود متظالم است او را بدلیه بفرستیم و حالا که رای مجلس را که نماینده سی کرد و نفوس است نمیتواند این خودوش تصفیر است و باید زنجیر بگردن او بگذارند و ببرند.

آقای شیخ حسین - ما قانون گذاشتیم که تعصن نباشد و تا نیکه گاه مردم خراب نشود ما به اجرای قانون موفق نخواهیم شد بنده در حق شیخ محمود یک عقیده داشتم ولی از آنوقت که شنیدم باردوی اسلام شلیک کرده عقیده ام این شده که باید فحراً زنجیر گردن او بگذارند و او را ببرند تا اینکه مردم بداندند باردوی اسلام نباید شلیک کرد.

آقای میرزا محمود - بلی بنا بود برود بدلیه وقتی که برو گفتند باید بروی گفت اگر مرا بکشند نخواهم رفت.

آقای شیخ محمدعلی - بنده عرض میکنم در مملکتی که قانون وضع شود و اجرا شود آن مملکت هجوتت رو بترقی نخواهد گذاشت و قانون این مملکت هم قانون اسلام است ولی مترجم این شخص هم مثل آن شخصی که مرتکب اسارت قوچانی ها شد بدو امر استعطاق شده و بالاخره معتزماً بیرون بیاید عرض میکنم قانون این مجلس قانون اسلام است و این مفسد فی الارض است و باید مثل صنیع حضرت و غیره حکم مفسد فی الارض در باره او جاری شده و تبعید شود.

رئیس - اگر امروز نرفت باید او را بر بدلیه (مجلس ختم شد)

مذاکرات روز شنبه بیست و پنجم شهر صفر المظفر دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز شنبه ۲۳ آذر میرزا مرتضی قلیخان فرائت کردند شرحیکه میرزا احمد خان در باب اداره تقنیش بوزارت امور خارجه نوشته بود با شروط آن در صورت مقاطعه بودن که یک ثلث از عایدی خود تقنیش و تومانی سه هزار از مازاد عمل کرد حالبه ندر که در خارجه و تومانی دوهزار در داخله بردار فرائت شده همچنین تصویب مجلس مشورت و وزارت خارجه در این سه فاعلا بطور مقاطعه بودن بهتر است و بعضی اطباء بان خاطر شخصی که میخواهد این اداره را در این زمانه این عمل تا مدت دو سال با او باشد و نیز تصویب وزارت مالیه را که فعلاً ممکن نیست سی و پنج هزار تومان مخارج داده شده تا بطور امانی باشد اگر ممکن بود این شق را تصویب میکردم اما چون غیر ممکن است لهذا بطور مقاطعه را حالبه تصویب می نمایم و هر چه زودتر این اداره برقرار شود بهتر است دیگر موکول برای وکلا است خواننده شد و مذاکرات زیاد در خصوص این که اداره تقنیش بطور اداره و امانی باشد یا بطور مقاطعه بعمل آمده بالاخره اندر رای شده و باکسرت آراء بطور اداره بودن تصویب شده شروع بمذاکرات دیگر گردید.

سیدالاحکما - امروز عدلیه ما اهمیت فوق العاده پیدا کرده بواسطه مرافعاتی که زیاد شده و تاوین آن هم مدتی است به مجلس آمده خوب است از امروز فرائت شده فصل تصویب و ارضحه های بونی گذشته بدلیه داده شود.

رئیس - باید حضور حجج اسلام فرائت شود **اسدالهمیرزا** - در کمیسیون تقنیش لوائح آقایان حضور داشته اند.

آقای میرزا آقا مجاهد - یک هیئتی معین شده که تمام انتظامات مملکت را مالز آنها میخواهیم و ما هم قوه مقننه مملکت هستیم که قانون بدست آنها میدهد آنچه معلوم میشود وزراء ما را استعزاء میکنند و اذالت قوانین آنها و قانون آنها را اذالت می نمایند و قانون این مستهزون قریباً چهل روز قبل که وزراء اینجا آمدند و معرفی شدند گفته شد که پرو گرام خودشان را بنویسند به مجلس بفرستند نوشتند دوما هم بتوسط وزیر امور خارجه بیغام دادیم باز نوشته و هیچ اعتنا نمیکند من خیال ندارم نفعی بکنم که در خارج از من تکذیب یا تشجید کنند همبقت میگویم که ما را استعزاء می کنند و الا سه سطر پرو گرام نوشتن چهل روز طول ندارد اگر صحیح است چیزی از طرف مجلس نوشته شود که چرا در این مدت پرو گرام خود را نوشته و نفرستاده اند.

رئیس - بلی صحیح است.

حسام الاسلام - عرض بنده این است که ناخوشی دو چیز لازم دارد یک نسخه که طبیب حقیق مینویسد و یک صورت دوائی مانعه نویسی هستیم و صورت خوانی است که اقدام نکرده اند در دست وزراء است **حاج سید عبدالحسین شهشانی** - در باب

تغییر حکام بر پرروز مختصری عرض کردم که بی جهت حکام را تغییر می دهند مثل فارس حکومتی که اغتشاش آنجا را منظم کرده چرا تغییر میدهند مطلب دیگر این که باید از وزیر علوم پرسیده شود که قانون اطباء است که بیرون آمده آیا مجری داشت